

2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-6>

УДК 338.012

Веценура Н.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин,
Київський національний університет культури і мистецтв

Vecepura Natalia

Kiev National University Culture and Arts

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ

У статті здійснено аналіз основних макроекономічних показників розвитку економіки та визначено наявні диспропорції, які свідчать про відсутність пропорційності в розвитку економіки України на всіх її рівнях. Автором наведено результати аналізу структури ВВП України за видатковим методом (за кінцевим використанням), а також з'ясовано стан та тенденції розвитку промислового виробництва, зокрема машинобудівної галузі. Доведено, що виробнича та експортна спеціалізація країни в сучасних умовах господарювання зазнала очевидної деградації та втрачає в показниках складності, вказано на залежність внутрішнього ринку від імпортованої продукції. Невідповідність між об'ємними показниками зростання і погіршенням фінансового стану суб'єктів господарювання позначено як найбільш істотну диспропорцію у розвитку промислового виробництва

Ключові слова: конкурентоспроможність, національна економіка, стійкий розвиток, промисловість України, машинобудівна галузь.

Постановка проблеми. Єдиною альтернативою підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки України в умовах інтеграції до глобального економічного простору та нових викликів глобального та внутрішнього характеру є відновлення та модернізація промислового сектору на фундаменті розробленої та втіленої індустріальної політики. Сьогодні стан вітчизняної промисловості не відповідає вимогам, що диктуються умовами глобальних трансформацій. Промислове виробництво перестало бути основним чинником зростання національної економіки. Індекс промислового виробництва скоротився до менш ніж 70% у 2017 році порівняно з 2007 роком [1, с. 15]. Аналогічна картина спостерігається за основними видами промислової діяльності, зокрема в машинобудівній галузі, і в сучасних умовах. Ринок машинобудівної продукції є надважливим для України, оскільки машинобудування відіграє вирішальну роль у створенні матеріально-технічної бази господарства. У прискоренні науково-технічного прогресу виключно важлива роль належить саме машинобудуванню. Випускаючи засоби виробництва для різних галузей національної економіки, машинобудівна

галузь забезпечує, як відомо, комплексну механізацію та автоматизацію виробництва. Отже, падіння промислового виробництва загалом, а особливо виробництва інвестиційної продукції, спричинює негативні наслідки відставання та послаблення національної економіки, втрату конкурентних позицій України на світових ринках. Тому актуальним є питання аналітичної оцінки сучасного стану промислового виробництва України, зокрема машинобудування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідження проблем підвищення рівня конкурентоспроможності та збалансованого, сталого соціально-економічного розвитку України вагомий внесок зробили такі вітчизняні науковці, як: Л. Дейнеко [1], О. Амоша, І. Булеєв, А. Землянкін [2], В. Геєць [3], О. Жилінська [4], Л. Калініченко [5], Е. Лібанова [6] та ін. Проте, з огляду на необхідність забезпечення зростання та оновлення економіки не тільки в сучасній Україні, а й у багатьох країнах світу, багато питань, пов'язаних із розвитком промислового виробництва, які сприяють підвищенню рівня конкурентоспроможності національної економіки, залишаються ще недо-

статньо вирішеними, що свідчить про необхідність подальшого їх дослідження.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає в аналізі базових макроекономічних показників соціально-економічного розвитку України за період 2014–2019 рр. та в розгляді наявних проблем, пов'язаних із розвитком промислового виробництва України, зокрема машинобудівної галузі.

Виклад основного матеріалу. В останні роки економіка України вступила в новий етап свого розвитку, етап відновлення, який передбачає модернізацію промисловості, сільського господарства та інших галузей національної економіки, а також створення умов для піднесення вітчизняної науки та інноваційної сфери для забезпечення нової високотехнологічної економіки [7]. Одним із ключових завдань при цьому є відновлення функціонування реального сектору національної економіки, вживання необхідних заходів для підвищення його фінансової стійкості та забезпечення збалансованого розвитку внутрішнього ринку.

Про необхідність побудови нової високотехнологічної економіки свідчать як наявні законодавчі акти, які відображають вимоги ринкових відносин, так і не до кінця стабільна економічна ситуація загалом в Україні та в умовах більшості промислових підприємств. Слід зазначити, що після 2013 року (ВВП становив \$180 млрд) спостерігалось падіння обсягів номінального ВВП в доларовому еквіваленті в країні. Основними факторами цього процесу були втрата частини промислових регіонів Донецької та Луганської областей, де розташовувалися бюджетоутворюючі промислові комплекси, негативна волатильність на міжнародних ринках та деструктивна монетарна політика держави, торговельна війна з РФ [8].

Крім того, сьогодні дані Державної служби статистики України свідчать про позитивну динаміку валового внутрішнього продукту (ВВП). Так, внутрішній валовий продукт (ВВП), показник, який у найбільш узагальненому вигляді характеризує економічну ситу-

ацію в країні, за аналізований період (2014–2019 рр.) виріс більш ніж в 2,5 рази. Тільки в 2019 році порівняно з 2018 роком він збільшився майже на 11,7% (табл. 1).

Але ВВП – це агрегований показник, і перш за все потрібно дивитися на динаміку його структурних елементів, на його якість і стійкість. Так, аналіз динаміки ВВП за останні роки (2014 р. – 7,7%, 2015 р. – 26,3%, 2016 р. – 20,4%, 2017 р. – 25,7%, 2018 р. – 19,9%) показав, що, незважаючи на позитивну тенденцію, його зростання за структурними елементами є неякісним та має нестабільний характер.

Загальновідомо, що для розрахунку ВВП використовуються 3 методи: виробничий метод (за доданою вартістю); прибутковий метод (за розподілом); видатковий метод (за кінцевим використанням). Аналізуючи структуру ВВП України за видатковим методом (табл. 2), можна побачити не тільки динаміку його структурних елементів, але і динаміку співвідношення експорту та імпорту України за останні роки.

З табл. 2 ми бачимо, що разом із зростанням обсягів експортно-імпортних операцій імпорт в Україну в останні роки хронічно випереджає експорт, а їх різниця досягає часом 8% ВВП. Ці дані свідчать про величезну залежність внутрішнього ринку від імпортованої продукції, що є доволі небезпечною тенденцією, наявність у структурі внутрішнього ринку значного обсягу імпорту призводить до зменшення національного доходу. Досягнення довгострокового стійкого зростання забезпечується таким показником, як частка інвестицій у ВВП. Досвід інших країн, де спостерігалось потужне і тривале, якісне і стійке економічне зростання (збільшення ВВП на 6–7% протягом 10–15 років), свідчить, що на частку інвестицій у ВВП припадає близько 25–35% мінімум (а в деяких країнах і 40%). В Україні цей показник перебуває на дуже низькому рівні та в середньому становить 15–17% від ВВП [13]. Таким чином, для досягнення довгострокового сталого економічного зростання його необхідно збільшити в два рази.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники розвитку економіки України за період 2014–2019 рр.

Показник	Одиниця виміру	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
ВВП (у фактичних цінах)	млн грн.	1566728	1979458	2383182	2982920	3558706	3974564
Темпи зростання (до минулого року)	%	107,7	126,3	120,4	125,2	119,3	111,7
ВВП на душу населення	грн.	35834	46210,2	55853,5	70224,3	84192,0	94589,8
Темпи зростання (до минулого року)	%	112,0	129,0	120,9	125,7	119,9	112,4
Обсяг реалізованої промислової продукції	млрд грн.	1428,8	1776,6	2158,0	2625,9	3045,2	2480,3
Темпи зростання (до минулого року)	%	105,52	124,34	121,5	121,7	115,97	81,45
Індекс промислової продукції	%	89,9	87,0	102,8	100,4	101,6	98,2
Доходи населення	млн грн.	1 516 768	1 772 016	2 051 331	2 652 082	3 248 730	3 699 300
Темпи зростання (до минулого року)	%	97,94	116,83	115,8	129,3	122,5	113,9
Капітальні інвестиції у фактичних цінах	млрд грн.	219,4	273,1	359,2	448,5	578,7	379,2 січень-вересень
Темпи зростання (до минулого року)	%	81,96	124,5	131,5	124,9	129,03	-

Джерело: розроблено автором на основі [8; 9; 10; 11]

Структура ВВП України за кінцевим використання за період 2014–2019 рр. (млн грн.)

Роки	ВВП за рік, млн грн.	Споживчі витрати		Валове нагромадження		Експорт товарів		Імпорт товарів	
		всього млн грн.	в % до ВВП	всього млн грн.	в % до ВВП	всього млн грн.	в % до ВВП	всього млн грн.	в % до ВВП
2014	1566728	1409772	90,0	220968	14,1	770121	49,2	-834133	-53,2
2015	1979458	1715636	86,7	303297	15,3	1044541	52,8	-1084016	-54,8
2016	2383182	2018854	84,7	512830	21,5	1174625	49,3	-1323127	-55,5
2017	2982920	2552525	85,6	618914	20,7	1430230	47,9	-1618749	-54,3
2018	3558706	3196756	89,8	667953	18,8	1608890	45,2	-1914893	-53,8
2019	3974564	3785133	95,2	500614	12,6	1636416	41,2	-1947599	-49,0

Джерело: розроблено автором на основі [9; 10; 11; 12]

Аналітичні дані табл. 1 дають змогу зробити висновок, що на тлі істотного скорочення промислового виробництва (індекс промислової продукції становив: 2011 р. – 103,4%, 2012 р. – 94,4%, 2013 р. – 99,0%, 2014 р. – 89,9 %, 2015 р. – 87,0%, 2016 р. – 102,8%, 2017 р. – 100,4%, 2018 р. – 101,6%, 2019 р. – 98,2%) ми все ж бачимо зростання ВВП. Реальний валовий внутрішній продукт за аналізований період збільшився, так, у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшився на 3,2%. Насамперед це відбувається за рахунок торгівлі, в тому числі і за рахунок торгівлі імпортованими товарами. Роздрібний товарообіг за 2019 рік збільшився на 10,5%. За даними табл. 1, сформованими за підсумками вибіркового обстеження макроекономічної ситуації, що склалася в Україні за період 2014–2019 рр., доходи населення мали тенденцію до зростання та у 2019 році становили 3 699 300 млн грн. Основним джерелом доходів населення є оплата праці. Слід зазначити, що номінально збільшилась і заробітна плата (у структурі доходів населення на заробітну плату припадає 47,4%), так, у 2018 році її рівень становив 8865 грн. За даними Державної служби статистики України, середня номінальна заробітна плата штатних працівників у грудні порівняно з листопадом 2019 року збільшилася на 14,8%, а в річному вимірі (до грудня 2018 року) – зросла на 16%, становивши 12 264 грн., що в 2,9 раза вище від рівня мінімальної заробітної плати (4173 грн.). Однак насторожує той факт, що її збільшення забезпечене за відсутності: інвестування у виробництво; модернізації виробництва на інноваційній основі; створення нових робочих місць; підвищення продуктивності праці. Досягнення результату щодо номінального збільшення заробітної плати пояснюється дефіцитом робочої сили у зв'язку з масовою міграцією, тобто зовнішнім фактором, а не діями, пов'язаними з якістю реформування економіки України.

Зокрема, в 2019 році зростання ВВП в Україні різко сповільнилося. Так, можна констатувати, що економіка країни за аналізований 2019 рік мала несподівані результати: з одного боку, зміцнення гривні до долара на 14,5% за рік і уповільнення інфляції, з іншого боку – падіння промислового виробництва. У Мінекономіки констатували, що промислове виробництво в листопаді 2019 року скоротилося на 7,5% порівняно з листопадом 2018 року, що є найгіршим показником із часів

кризи 2014–2015 років, а спад промисловості набув системного характеру [13]. Загалом за січень-листопад 2019 року порівняно з відповідним періодом минулого року скорочення промислового виробництва становило 1,2%. Тобто відбувається деіндустріалізація вітчизняної економіки. Головними причинами таких процесів є:

- недоступність довгострокового позичкового фінансування для масштабних проектів у промисловості;
- низька якість виробничої інфраструктури і транспортних послуг для вітчизняних підприємств;
- занепад сфери досліджень і розробок, низький рівень інноваційної активності;
- масштабна трудова міграція;
- погіршення інвестиційного клімату та низька привабливість України для міжнародних стратегічних інвесторів на тлі фактичної відсутності промислової політики держави.

Негативний вплив вищезазначеного був підсилений ревальвацією гривні (за деякими підрахунками, через це експортери втратили близько \$3 млрд) та погіршенням зовнішньої кон'юнктури на деяких сировинних ринках, зокрема для металургії.

Вибірковий аналіз статистичних даних свідчить про те, що індекс промислової продукції має стійку тенденцію до зниження і в умовах карантинного форс-мажору. Так, індекс промислової продукції у квітні 2020 року порівняно з попереднім місяцем та квітнем 2019 року становив відповідно 87,2% та 83,8%, за підсумками січня-квітня 2020 року – 92,1% [14]. Вітчизняна промисловість сьогодні не може повернутися до рівня 2010 року. Найбільших втрат зазнав машинобудівний сектор, зокрема обсяг реалізованої продукції машинобудівної галузі у 2018 році становив 207 204,1 млн грн. (6,9% у загальному обсягу реалізованої промислової продукції), у 2010 році цей показник становив 9,3%, що на 2,4 відсоткових пункти нижче. Аналогічна ситуація спостерігається у галузі виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів (табл. 3).

Статистичні дані табл. 3 показують, що за зростання обсягів реалізації продукції машинобудівного сектору, що, звичайно ж, підтверджується зростанням обсягів виробництва продукції, темпи її приросту мають тенденцію переважно до зниження та мають хвилеподібну динаміку (табл. 4).

**Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг)
за видами економічної діяльності за 2010–2018 рр.**

	2010 р.		2015 р.		2017 р.		2018 р.	
	млн грн.	%	млн грн.	%	млн грн.	%	млн грн.	%
Промисловість	1065850,5	100	1776603,7	100	2625862,7	100	3018087,5	100
Машинобудування:	99270,5	9,3	115261,7	6,5	168281,9	6,4	207204,1	6,9
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	7008,4	0,7	8772,9	0,5	13783,3	0,5	16740,3	0,6
Виробництво електричного устаткування	16193,4	1,5	24038,5	1,3	32986,9	1,2	42558,8	1,4
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	31222,4	2,9	41998,0	2,4	59767,7	2,3	69726,5	2,3
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	44846,3	4,2	40452,3	2,3	61744,0	2,4	78178,5	2,6

Джерело: розроблено автором на основі [9; 10; 11]

Виробнича та експортна спеціалізація країни зазнала очевидної деградації та втрачає в показниках складності [15]. Автомобілебудівна галузь переорієнтувалася з випуску транспортних засобів на комплекти проводів для свічок запалювання (індекс становив у 2018 році 109,%, що на 42,8 відсоткових пункти нижче 2010 року), вагобудування – з рухомого складу на колісні пари (індекс становив у 2018 році 132,3%, що на 113 відсоткових пункти нижче 2010 року), сільськогосподарське машинобудування – з тракторів на навісні механізми (індекс становив у 2018 році 84,7%, що на 130,7 відсоткових пункти нижче від 2010 року).

Дані табл.4 свідчать, що індекси промислової продукції у машинобудуванні за іншими видами діяльності також мають тенденцію до зменшення. Так, наприклад, індекс виробництва електричного устаткування зменшився у 2018 році щодо 2010 року на 77,5 відсоткових пункти, а індекс виробництва машин і устаткування для металургії становив у 2018 році 109%, що на 31,4 відсоткових пункти менше, ніж у 2010 році.

На підприємствах машинобудування у квітні 2020 р. проти відповідного місяця 2019 р. обсяг випуску продукції зменшився на 35,6% (у березні – на 16,8%), як результат, у січні-квітні 2020 р. спад виробництва поглибився і становив 19,7% проти 14,5% у січні-березні 2019 р. У виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції за 4 місяці 2020 р. випуск продукції скоротився на 23,6% (за 3 місяці – на 19,0%), електричного устаткування – на 9,9% (на 1,0%), машин і устаткування загального призначення – на 18,9% (на 17,7%), для сільського та лісового господарства – на 21,5% (на 24,7%), для добувної промисловості та будівництва – на 11,9% (на 8,9%), виробництві інших машин і устаткування загального призначення – на 11,0% (на 9,9%), автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів – на 24,2% (на 10,5%), залізничних локомотивів і рухомого складу – на 43,4% (на 38,0%). Разом із цим порівняно із січнем-квітнем 2019 р. одержано приріст продукції у виробництві машин і устаткування для металургії (7,6%) [14].

Таблиця 4

**Індекси промислової продукції у машинобудуванні за видами діяльності за 2010–2018 рр.
(% до попереднього року)**

	2010 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	141,3	79,4	85,9	102,0	107,9	101,6
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	106,1	77,9	71,3	124,2	109,2	99,7
Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	100,1	71,6	32,9	21,7	95,1	116,1
Виробництво електричного устаткування	160,0	100,9	89,8	100,9	97,5	82,5
Виробництво електричного освітлювального устаткування	130,2	87,8	83,3	103,7	74,1	99,9
Виробництво машин і устаткування загального призначення	123,0	87,6	89,3	88,9	92,8	104,0
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	215,4	86,8	104,4	115,0	100,7	84,7
Виробництво машин і устаткування для металургії	140,4	93,2	71,6	111,0	103,8	109,0
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	133,9	88,7	87,5	102,3	106,6	103,3
Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	124,5	74,4	117,2	107,1	105,3	95,8
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	152,6	64,3	85,0	98,4	115,5	109,8
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	245,3	37,3	41,4	106,4	202,4	132,3

Джерело: розроблено автором на основі [9; 10; 11]

Такий стан можна пояснити наявністю певних диспропорцій, які свідчать про порушення раціональних співвідношень і відсутності пропорційності в розвитку економіки України на всіх її рівнях. Вони створюють значні проблеми для подальшого економічного зростання і можуть звести нанівець досягнуті позитивні результати. До найбільш істотних диспропорцій можна віднести невідповідність між об'ємними показниками зростання і погіршенням фінансового стану суб'єктів господарювання. Так, поряд зі зростанням ВВП, обсягів виробництва, інвестицій в основний капітал фінансові результати промислових підприємств до оподаткування знизилися (ситуація спостерігається і в умовах більшості підприємств машинобудівної галузі). Так, частка підприємств, які одержали збиток, становила у 2017 р. 28,2%, у 2018 р. 27,4% (в абсолютному вимірі збиток становив 144 751,4 млн грн. та 121 363,2 млн грн. відповідно) [11]. У 2018 р. проти 2010 р. збільшився збиток майже в 3,2 раза, у 2017 р. – у 3,8 раза. Скорочення прибутку підприємств – основного джерела їхніх заощаджень та інвестицій – та збитковість діяльності призводить до затухання інвестиційної активності у промисловості. Продовження тенденцій до зниження рівня доходів і прибутків підприємств посилюватиме ризики подальшої деградації промисловості через неможливість забезпечувати власним інвестиційним ресурсом навіть просте відтворення виробничого потенціалу, а модернізацію і поготів [1, с. 17].

Однією з причин зниження обсягів виробництва промислової продукції є випуск неконкурент-

тоспроможної продукції, що пов'язано з низькими темпами розробок, освоєнням і випуском нової продукції. Це призводить до зниження рентабельності виробництва як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

Висновки. У сучасному світі промисловості відводиться важлива роль у вирішенні актуальних проблем сучасності та визнається, що вона є генератором науково-технологічного прогресу й інновацій, важливим фактором глобальної конкурентоспроможності національних економік, виступає драйвером економічного зростання. Тому в економічно розвинутих країнах термін «промисловість» «більше не є синонімом для труб, що димлять, а навпаки, він усе частіше асоціюється з наукоємною діяльністю та передовим екологічно чистим виробництвом» [2 с. 108]. Наявна структура національної економіки України та традиційна модель управління не спроможні забезпечити сьогодні збалансований розвиток і зростання ВВП прискореними темпами. Тому реальний сектор національної економіки в сучасних умовах господарювання (враховуючи карантинний форс-мажор) має бути модернізований на принципово нових засадах інноваційності та ефективного використання креативного потенціалу людини. У цьому плані перед вітчизняними підприємствами постають серйозні завдання щодо подальшого поліпшення свого потенціалу, забезпечення його трансформації в чинники успіху, які і повинні визначити умови, необхідні для реалізації їхньої стратегії стійкого та збалансованого розвитку.

Список літератури:

1. Промислова політика як ключовий інструмент стратегії розвитку: науково-аналітична доповідь / Л.В. Дейнеко, О.М. Кушніренко, О.О. Ципліцька та ін., за ред. Л.В. Дейнеко. Київ: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2019. 142 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/sr/304.pdf> (дата звернення: 03.06.2020).
2. Промисловість України – 2016: стан та перспективи розвитку: науково-аналітична доповідь / О.І. Амоша, І.П. Булеєв, А.І. Землянкін та ін. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2017. 120 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2017/Dopovid_2017.pdf (дата звернення: 12.06.2020).
3. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / О.І. Амоша та ін., за ред. В.М. Гейця. Київ: НБЦ Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, 2009. 687 с. URL: http://nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/Socialno_ekonomichnuu_stan_Ukrainu.pdf (дата звернення: 15.06.2020).
4. Україна 2030: доктрина збалансованого розвитку / О. Жилінська та ін. Львів: Кальварія, 2017. 164 с. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/E-Book-Doctrine-2030.pdf> (дата звернення: 10.06.2020).
5. Актуальні проблеми та напрями розвитку потенціалу соціально-економічних систем в умовах конкуренції: монографія / Л.Л. Калініченко та ін. Харків: ФОП Панов А. М., видавництво ТОВ «В справі», 2017. 275 с.
6. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / Е.М. Лібанова. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с. URL: http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/nas_dop_2015.pdf (дата звернення: 27.05.2020).
7. Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2011 р. № 1130 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2020).
8. Глобальний аналіз базових макроекономічних показників України (2013–2018 рр.). Як економіка України опинилася на дні та як вивести її з теперішнього стану: рецепт від «Публічного аудиту». URL: <http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/globalnyj-analiz-bazovyh-makroekonomichnyh-pokaznykiv-ukrayiny-2013-2018-rr/> (дата звернення: 27.05.2020).
9. Статистичний щорічник України за 2017 рік / за ред. І.Є. Вернера. Київ: Державна служба статистики України, 2018. 240 с. веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.06.2020).
10. Статистичний щорічник України за 2018 рік / за ред. І.Є. Вернера. Київ: Державна служба статистики України, 2019. 481 с. Веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.06.2020).

11. Бюлетень «Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України за 2019 рік». Київ: Державна служба статистики України, 7 с. Веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/mp/dopovidx/arh_bul.html (дата звернення: 07.06.2020).
12. Валовой внутренний продукт (ВВП) в Украине 2020. Веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> (дата звернення: 07.06.2020).
13. Скаршевский В. Почему украинская экономика начала резко тормозить, и что с ней будет в текущем году? «Фонд «Украинская политика». URL: https://zik.ua/ru/blogs/pochemu_ukrainskaya_ekonomika_nachala_rezko_tormozit_i_chno_s_ney_budet_v_tekushhem_godu_959774 (дата звернення: 09.06.2020).
14. Про соціально-економічне становище України за січень-квітень 2020 року. Київ: Державна служба статистики України. Веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (дата звернення: 17.06.2020).
15. Панченко В., Гужва І. Коронакриза та карантинний шок. Як долатимемо? URL: https://zn.ua/ukr/finances/koronakriza-ta-karantinniy-shok-yak-dolatimemo-342858_.html (дата звернення: 12.06.2020).

References:

1. Deineko L.V. et al. (2019). Promyslova polityka yak kliuchovy instrument stratehii rozvytku : naukovy-analitychna dopovid [Industrial policy as a key tool of development strategy: scientific and analytical report]. Kyiv: Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, 142 p. Available at: <http://ief.org.ua/docs/sr/304.pdf> (accessed 3 June 2020). (in Ukrainian)
2. Amosha O.I. et al. (2017). Promyslovist Ukrainy – 2016: stan ta perspektyvy rozvytku: naukovy-analitychna dopovid [Industry of Ukraine – 2016: state and prospects of development: scientific and analytical report]. Kyiv: Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine. Available at: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografii/2017/Dopovid_2017.pdf (accessed 12 June 2020). (in Ukrainian)
3. Amosha O.I., Heitsia V.M. et al. (2009). Sotsialno-ekonomichni stan Ukrainy: naslidky dlia narodu ta derzhavy: natsionalna dopovid [Socio-economic condition of Ukraine: consequences for the people and the state: national report]. Kyiv: V.I. Vernadsky National Library of Ukraine. 687 p. Available at: http://nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/Socialno_ekonomichnuy_stan_Ukrainu.pdf (accessed 15 June 2020). (in Ukrainian)
4. Zhylynska O. et al. (2017). Ukraina 2030: doktryna zbalansovanoho rozvytku [Ukrayina 2030: Doktry`na zbalansovanogo rozvy`tku]. Lviv: Calvary. Available at: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/E-Book-Doctrine-2030.pdf> (accessed 10 June 2020). (in Ukrainian)
5. Kalinichenko L.L. et al. (2017). Aktualni problemy ta napriamy rozvytku potentsialu sotsialno-ekonomichnykh system v umovakh konkurentsii: monohrafiia [Actual problems and directions of development of potential of social and economic systems in the conditions of competition: monograph]. Kharkiv: FOP Panov AM, publishing house LLC «In the case».
6. Libanova E.M. et al. (2014). Sotsialno-ekonomichniy potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv: natsionalna dopovid [Socio-economic potential of sustainable development of Ukraine and its regions: a national report]. Kyiv: SI IIEPR NAS of Ukraine, 776 p. Available at: http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/nas_dop_2015.pdf (accessed 27 May 2020). (in Ukrainian)
7. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi prohramy rozvytku vnutrishnoho vyrobnytstva (2011). [About the statement of the State program of development of internal production]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 veresnya 2011 r. № 1130 (iz zminyamy, vnesenyamy zhghidno z Postanovamy KM) / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF#Text> (accessed 1 June 2020). (in Ukrainian)
8. Hlobalnyi analiz bazovykh makroekonomichnykh pokaznykiv Ukrainy (2013–2018 rr.). Yak ekonomika Ukrainy opynylasia na dni ta yak vyvesty yii z teperishnoho stanu: retsept vid «Publichnoho audytu» [Global analysis of basic macroeconomic indicators of Ukraine (2013–2018). How Ukraine's economy has bottomed out and how to get it out of its current state: a recipe from Public Audit]. Available at: <http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/globalnyj-analiz-bazovykh-makroekonomichnykh-pokaznykiv-ukrainy-2013-2018-rr/> (accessed 27 May 2020). (in Ukrainian)
9. Verner I. Ye. et al. (2018). Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2017 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2017]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 240 p. Veb-sait. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 7 June 2020). (in Ukrainian)
10. Verner I. Ye. et al. (2019). Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2018 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 481 p. Veb-sait. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 7 June 2020). (in Ukrainian)
11. Bjuletenj «Osnovni makroekonomichni pokaznyky socialjno-ekonomichnogho rozvytku Ukrajiny za 2019 rik» [Bulletin «Basic makroekonomichni pokaznyky socio-ekonomichnogho rozvytku Ukrainy for 2019 rik»]. Kyiv: State Statistics Service of Ukraine, 7 с. Veb-sait. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/mp/dopovidx/arh_bul.html (accessed 7 June 2020). (in Ukrainian)
12. Valovoy vnutrenniy produkt (VVP) v Ukraine 2020 [Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine 2020]. Veb-sait. Available at: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> (accessed 7 June 2020). (in Russian)
13. Skarshevskiy V.(2020). Pochemu ukrainskaya ekonomika nachala rezko tormozit', i chto s ney budet v tekushchem godu? «Fond Ukrainskaya politika» [Why did the Ukrainian economy begin to slow down sharply, and what will happen to it this year? «Ukrainian Politics Foundation»]. Available at: https://zik.ua/ru/blogs/pochemu_ukrainskaya_ekonomika_nachala_rezko_tormozit_i_chno_s_ney_budet_v_tekushhem_godu_959774 (accessed 9 June 2020). (in Russian)
14. Pro sotsialno-ekonomichne stanovyshche Ukrainy za sichen – kviten 2020 roku [State Statistics Service of Ukraine On socio-economic position of Ukraine for January – April 2020]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Veb-sait. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (accessed 17 June 2020). (in Ukrainian)

15. Panchenko V., Guzhva I. (2020). Koronakriza ta karantinniy shok. Yak dolatimemo? [Coronacrisis and quarantine shock. How long is it?]. Available at: https://zn.ua/ukr/finances/koronakriza-ta-karantinniy-shok-yak-dolatimemo-342858_.html (accessed 12 June 2020). (in Russian)

СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА УКРАИНЫ

В статье осуществлен анализ основных макроэкономических показателей развития экономики и определены существующие диспропорции, которые свидетельствуют об отсутствии пропорциональности в развитии экономики Украины на всех ее уровнях. Автором приведены результаты анализа структуры ВВП Украины, используя затратный метод (по конечному использованию), а также выяснено состояние и тенденции развития промышленного производства, в частности машиностроительной отрасли. Доказано, что производственная и экспортная специализация страны в современных условиях хозяйствования претерпела очевидную деградацию и теряет в показателях сложности, указано на зависимость внутреннего рынка от импортируемой продукции. Несоответствие между объемными показателями роста и ухудшением финансового состояния субъектов хозяйствования обозначено как наиболее существенная диспропорция в развитии промышленного производства.

Ключевые слова: конкурентоспособность, национальная экономика, устойчивое развитие, промышленность Украины, машиностроительная отрасль.

STATE AND TRENDS OF DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL PRODUCTION OF UKRAINE

The article analyzes the main macroeconomic indicators of economic development and identifies existing imbalances that indicate a lack of proportionality in the development of the Ukrainian economy at all its levels. The author presents the results of the analysis of the GDP structure of Ukraine, using an expensive method (end use), and also clarifies the state and development trends of industrial production, in particular engineering. Nowadays, engineering is the basis of the economy of any country and plays a decisive role in creating the material and technical base of the economy. In modern conditions, it plays an extremely important role in accelerating scientific and technological progress. By producing means of production for various sectors of the national economy, mechanical engineering provides comprehensive mechanization and automation of production. It is proved that the specialization of production and export of the country in modern economic conditions has undergone obvious degradation and is losing its complexity. The main reasons for the de-industrialization of the domestic economy (inaccessibility of financing large projects in industry; low quality of production infrastructure and transport services for domestic enterprises; lower level of research and development, low level of innovation activity; Large-scale labor migration, worsening investment climate) and innovative areas of industrial development are a key requirement and a necessary guarantee to increase the competitiveness of the economy. The real sector of the national economy needs to be modernized on a fundamentally new basis of innovation and the effective use of human creative potential. The analysis of the results of the socio-economic development of production allows us to conclude that the production potential in Ukraine as a whole is still operating, but additional measures are needed to activate it. In this regard, domestic enterprises are faced with serious tasks to further increase their potential, to ensure its transformation into success factors, which should determine the conditions necessary for the implementation of their socially-oriented development strategy.

Key words: competitiveness, national economy, sustainable development, industry of Ukraine, machine-building industry.